

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Generálne riaditeľstvo, Odbor pre vonkajšie vzťahy a publicitu (OVP),

Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava

Vyhodnotenie Plánu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v rezorte školstva na roky 2005 – 2014 vrátane problematiky národnostných menšín Rómov a cudzincov v pôsobnosti Metodicko-pedagogického centra

AKTUALIZÁCIA S PRESAHOM NA ROK 2015

Predkladaný materiál bol vypracovaný na základe záverov pracovného stretnutia dňa 12.2. 2015, ktoré organizovala PhDr. Soňa Hanzlovičová, zastupujúca generálna riaditeľka MŠVVaŠ SR a zo dňa 16.4.2015.

Spracovala:

PaedDr. Alena Minns, PhD.

Predkladá:

Mgr. Danka Kapucianová
generálna riaditeľka MPC
v Bratislave, júl 2015

Úvod

V súlade s Akčným plánom pre plnenie úloh vyplývajúcich z Plánu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v rezorte školstva na roky 2005 - 2014 MPC v rámci svojej vecnej príslušnosti realizovalo rôzne formy vzdelávacích aktivít a publikačnú činnosť, ktoré mali celoslovenský a regionálny charakter. Predkladané podklady Metodicko-pedagogického centra (ďalej MPC) týkajúce sa oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam od roku 2005 do roku 2014 sú v dokumente členené do troch období, vychádzajúc z histórie MPC.

- 1) Obdobie od roku **2005 – 2007**. Existovalo päť samostatných priamoriadených pracovísk MPC, konkrétne MPC Bratislavského kraja, MPC Bratislava, MPC Trenčín, MPC Banská Bystrica, MPC Prešov.
- 2) Obdobie od roku **2008 – 2009**, od 1.1. 2008 vzniká súčasná podoba MPC zlúčením dovtedajších piatich priamo riadených MPC.
- 3) Obdobie od roku **2010 – 2014**, od októbra 2009 sa implementujú v MPC národné projekty financované cez Európsky sociálny fond (ďalej ESF) prostredníctvom operačného programu Vzdelávanie, čo zmenilo charakter aktivít MPC. Od roku 2010 sa vzdeláva v rámci akreditovaných vzdelávacích programov (ďalej AVP).

So zámerom zabezpečiť plnenie Národného plánu výchovy k ľudským právam (ďalej NPVLP) v podmienkach rezortu školstva boli od roku 2005 - 2014 organizované vzdelávacie aktivity, ktorých cieľom bolo zlepšiť na školách bezpečnosť, vytvoriť pozitívnu sociálno-emočnú klímu, predchádzať sociálno-patologickým javom ako šikanovanie, kriminalita, extrémizmus, realizovať informačné aktivity na boj proti terorizmu.

Obsahová tematika ľudských práv bola v súlade s Národným plánom výchovy k ľudským právam na roky 2005 – 2014 integrovaná do všetkých typov vzdelávaní – cez vedúcich pedagogických zamestnancov, pedagogických zamestnancov, výchovných poradcov, koordinátorov prevencie, do vzdelávania v oblasti didaktiky, psychológie, spoločenskovedného aj viacpredmetového vzdelávania, výchovných predmetov, výchovy mimo vyučovania aj predškolskej výchovy a v dokončujúcich špecializovaných kvalifikačných štúdiách ako Etická výchova, a pod.

1) Obdobie od roku 2005 do roku 2007

MPC Bratislavského kraja v Bratislave

V roku **2005** sa k problematike zrealizovalo **11** odborných vzdelávaní a podujatí, tematicky zameraných na: Ľudské práva v škole, Výchova k tolerancii, Korupcia – celospoločenský problém, Mýty o rasizme, Aplikácia základných ľudských práv do vyučovacieho procesu, Antidiskriminačný zákon v praxi, Ľudské práva v 21. storočí, Metodika vyučovania ľudských práv, Výchova k tolerancii – výchova proti násiliu,

Protikorupčné nástroje a vzdelávania s názvom Ľudské práva v obsahu učiva NJ, Ľudské práva v obsahu učiva NJ/2.

V roku **2006** bolo uskutočnených 28 tematických podujatí, pričom celkový počet účastníkov **554**, jednalo o nasledujúce podujatia: *Antidiskriminačný zákon v praxi - Výchova k tolerancii, proti diskriminácii (14 účastníkov)*, *Terorizmus - aktuálny problém súčasnosti (27 účastníkov)*, *Výchova k tolerancii a multikulturalizmu(20 účastníkov)*, *Rodina a výchova k právam dieťaťa (36 účastníkov)*, *Práva detí na I. stupni ZŠ(120 účastníkov)*, *Ľudské práva v obsahu učiva NJ(55 účastníkov)*, *Uplatňovanie ľudských práv v súčasnosti (34 účastníkov)*.

MPC spolupracovalo pri:

- organizovaní krajského kola vedomostných testov a diskusie k **Olympiáde Ľudských práv**, určenej pre 8. ročník (16 účastníkov),
- 3. ročník **výtvarnej súťaže Všetci sme ľudia - Výchova k mieru** pre žiakov ZŠ (120 účastníkov),
- uskutočnili sa dve **exkurzie: Spoločný život v Európe** (Rakúsko – Malthausen, 31 účastníkov) a **Poznaj a chráň** - jednodňová exkurzia do chránenej oblasti Čierneho Balogu (35 účastníkov).

V roku **2007** sa zrealizovali **4 odbornovo-metodické vzdelávania**: Európska únia a ľudské práva (11 absolventov), Globálne rozvojové vzdelávanie (15 absolventov), Názory-predsudky-mýty-kultúra (15 absolventov) a Utečenci a ľudské práva v škole.

Zhrnutie

Na MPC Bratislavského kraja v Bratislave sa k problematike v roku **2005** zrealizovalo **11 odbornovo-metodických vzdelávaní a podujatí**. V roku **2006** sa uskutočnilo **28 podujatí** (554 účastníkov) a v roku **2007** sa uskutočnili **4 odbornovo-metodické vzdelávania**.

MPC Bratislava

V rokoch **2005, 2006, 2007** sa realizovalo priebežné 25 hodinové vzdelávanie Ľudské práva v škole (40 účastníkov). V rokoch **2005 a 2006** sa realizovali podujatia tiež v ďalších **9-tich** tematicky zameraných priebežných vzdelávaniach s celkovým počtom **438** účastníkov, jednalo sa o nasledujúce podujatia: *Rasizmus, diskriminácia a tolerancia, Ochrana spotrebiteľa - spotrebiteľské práva v kontexte EÚ, Sprístupnenie Dohovoru o právach dieťaťa - „Ako učiť práva dieťaťa“*, *Od Jeruzalema ku všetkým národom - otázka slobody vierovyznania a náboženskej slobody, Antidiskriminačný zákon v praxi, Terorizmus - aktuálny problém súčasnosti, Humanizácia školy - ľudské práva a práva dieťaťa, Práva dieťaťa - metodika práv dieťaťa na I. stupni, Vyučovanie holokaustu a LP - netradičné spracovanie témy holokaustu*.

Ďalšie podujatia:

- celoštátna konferencia **Emigrácia a migrácia na Slovensku a ľudské práva**,

- **súťaž** o najlepšiu esej **Ako vnímam utečencov** realizovanú v spolupráci s Úradom Vysokého komisára OSN pre utečencov, Migračným úradom Ministerstvom vnútra SR a ďalšími neziskovými organizáciami,
- **exkurzia** do Osvienčimu - porušovanie základných ľudských práv.

Zhrnutie

V rokoch **2005, 2006, 2007** sa v MPC Bratislava zrealizovalo **10 odbornovo-metodických vzdelávaní a podujatí** s celkovým počtom **478** účastníkov.

MPC Trenčín

V roku **2005** sa k problematike uskutočnilo **47 odbornovo-metodických vzdelávaní** a zúčastnilo sa ich **1123 účastníkov**. *Aktivity sa realizovali v 16-tich tematicky zameraných priebežných vzdelávaníach, jednalo o nasledujúce podujatia: Problematika ľudských práv a ich implementáciou do základných školských dokumentov, Uplatňovanie výchovy a vzdelávania k ľudským právam z pohľadu vedúceho pedagogického zamestnanca (30/33 účastníkov), Rozvoj kompetencií výchovných poradcov v oblasti ľudských práv (23/22 účastníkov), Ako vyučujem ľudské práva (26 účastníkov), Ľudské práva národnostných menšín (13 účastníkov), Etická výchova pre prvý stupeň ZŠ (252 účastníkov), Tolerancia (54/17 účastníkov), Protikorupčné nástroje (13 účastníkov), Výchova a vzdelávanie k ľudským právam (holokaust) (31/15/54/36/22 účastníkov), Multikultúrna výchova (218 účastníkov), Výchova v MŠ a v rodine k ľudským právam, Dohovor o právach dieťaťa, zamerané na zoznámenie účastníkov s legislatívou o právach dieťaťa a s jej aplikáciou v školskej praxi (100 účastníkov), Vzdelávanie s problematikou holokaustu (31/15 účastníkov), Vzdelávania k ĽP zamerané na zoznámenie sa s problémami národov a etník žijúcich na území SR (112 účastníkov), Humanizácia výchovy a vzdelávania v rámci multikultúrnej spoločnosti (218 ľudí účastníkov), Výchova k ĽP zameraná na rešpektovanie individuality dieťaťa bola venovaná vzdelávacia aktivita (44/23 účastníkov).*

Ďalšie aktivity:

- **prieskum** zameraný na zistenie stavu, do akej miery sú žiaci ZŠ a SŠ v Trenčianskom kraji oboznámení s dokumentmi o ĽP, počty účastníkov: 586 žiakov SŠ a 702 žiakov ZŠ,
- **exkurzie:** Terezín (10 účastníkov), Po stopách SNP.

V roku **2006** sa uskutočnilo **35 podujatí**, ktorých sa zúčastnilo celkom **1101** účastníkov. Podujatia sa realizovali v **9-tich** tematicky zameraných priebežných vzdelávaníach: *Multikultúrna výchova (20 účastníkov), Aplikácia ľudských práv vo výchovno–vzdelávacom procese (260 účastníkov), Tolerancia a odpor voči násilniu v básnických textoch slovenskej medzivojnovnej literatúry (38 účastníkov), Práva dieťaťa, vzdelávanie k demokracii, proti rasizmu a diskriminácii a otázke protikorupčných nástrojov (22 účastníkov), Zvyky a tradície našej kultúry (183 účastníkov), Začlenenie handicapovaných detí a mládeže do populácie intaktných, s dôrazom na rešpektovanie ich individuality a práva (176 účastníkov),*

Multikulturálne vplyvy v histórii Trenčína (13 účastníkov), Holokaust vo vyučovaní dejepisu (26 účastníkov), Metodika výučby slovenského jazyka detí migrujúcich cudzincov v SR (38 účastníkov).

Ďalšie aktivity:

- **exkurzia** s dôrazom na problematiku holokaustu v Osvienčime (45 účastníkov),
- **odborný seminár Problematika psychicky a fyzicky týraných žien** (25 účastníkov).

V rok **2007** sa v rámci vzdelávania učiteľov uskutočnilo **25 vzdelávacích podujatí**, ktorých sa zúčastnilo **415** účastníkov v tematicky zameraných priebežných vzdelávaniach: *Práva dieťaťa, demokracia, rasizmus, diskrimináciu a protikorupčné nástroje (39 účastníkov), Tolerancia (21 účastníkov), Terorizmus v súvislosti s náboženským (islamským) extrémizmom (12 účastníkov), Diskriminácii handicapovaných žiakov (22 účastníkov), Rešpektovanie individuality dieťaťa, jeho práv a slobôd (30 účastníkov), Úskalia vyučovania detí migrujúcich pracovníkov a cudzincov žijúcich v SR (40 účastníkov), Rozvíjanie psychosociálnych zručností detí s dôrazom na akceptáciu migrantov (40 účastníkov), Rozvoj komunikačných schopností detí predškolského a školského veku s cieľom na akceptáciu migrantov (32 účastníkov), Akceptácia migrantov (33 účastníkov), Integrácia detí cudzincov do výchovno–vzdelávacieho procesu v SR (47 účastníkov), Multikulturálne a národnostné vplyvy v historickom vývine. Zvyky a tradície našej kultúry (183 účastníkov), Multikultúrna výchova (20 účastníkov), Problematika začlenenia handicapovaných detí a mládeže do populácie intaktných, s dôrazom na rešpektovanie ich individuality a práva. Rešpektovanie individuality postihnutého jedinca, Dodržiavanie ľudských práv a práv dieťaťa (176 účastníkov), Multikultúrne vplyvy v histórii Trenčína (13 účastníkov), Výchova v duchu humanity, demokracie, ľudských práv (35/19 účastníkov), Príklady vyučovania o zločinoch v národnom socializme a holokauste (26 účastníkov), Multikultúrna výchova pre výchovných poradcov (25 účastníkov), Zvyky a tradície našej kultúry (65 účastníkov), Myšlienky tolerancie a odporu voči násiliu v básnických textoch básnikov slovenskej medzivojnovnej literatúry (38 účastníkov), Vyučovanie o holokauste na ZŠ (24 účastníkov), Práva dieťaťa, vzdelávanie k demokracii, rasizmus, diskriminácia a protikorupčné nástroje. Poukázať na dodržiavanie práv dieťaťa, formy rasizmu a diskriminácie (22 účastníkov).*

Ďalšie aktivity:

- **semináre: Práva žien. Problematika psychicky a fyzicky týraných žien** (25 účastníkov) a seminár pre vedúcich pedagogických zamestnancov, s dôrazom na ľudské práva (27 účastníkov).
- **exkurzia** Osvienčim (35 účastníkov).

Zhrnutie

V roku **2005** sa k problematike uskutočnilo **47 odbornovo-metodických vzdelávaní a podujatí** s počtom účastníkov **1123**. V roku **2006** sa uskutočnilo **35** podujatí, s počtom účastníkov **1101** a v roku **2007** sa uskutočnilo **25 podujatí** s počtom účastníkov **415**.

MPC Banská Bystrica

V roku **2005** MPC Prešov zastrešovalo túto problematiku pre MPC Banská Bystrica. V roku **2006** sa realizovali v MPC Banská Bystrica k predmetnej problematike **4** tematicky zamerané priebežné vzdelávania: *Etická výchova pre 1. stupeň ZŠ, Práca s dieťaťom z iného kultúrneho prostredia, Ako posilňovať ľudské práva na škole, Ako posilňovať ľudské práva na škole II (práva detí, migrantov, koexistencia rôznych kultúr)*. V roku **2007** sa realizovali: *Globálne rozvojové vzdelávanie, Debata a modelovanie ako učenie sa ľudským právam a európanstvu, Problémové vyučovanie v esteticky zameraných predmetoch*.

Zhrnutie

V MPC Banská Bystrica sa k predmetnej problematike v roku **2006** zrealizovali **4** tematicky zamerané priebežne vzdelávania a v roku **2007** sa zrealizovali **3**. Štatistika a ďalšie údaje k predmetnej problematike z MPC Banská Bystrica nie sú k dispozícii, viac údajov k problematike ľudských práv je uvedených v časti MPC Prešov.

MPC Prešov

Vzdelávacie aktivity boli zamerané na implementáciu výchovy k ľudským právam do vyučovacích predmetov, na dokumenty o ľudských právach, rodové stereotypy, násilie páchané na ženách, týranie detí, na prezentáciu kultúr národnostných menšín a pod. Mimoriadna pozornosť bola venovaná časti NPVkJP Migranti a žiadatelia o azyl, v rámci ktorej boli v spolupráci s Migračným úradom MV SR organizované semináre s témou Pozitívne ovplyvňovanie verejnej mienky majoritnej spoločnosti v záujme uľahčenia integrácie azylantov do spoločnosti. V rámci vzdelávacích aktivít boli zorganizované exkurzie do koncentračných táborov v Poľsku a do záchytného tábora pre utečencov v Humennom. Okrem spomínaných vzdelávacích programov bola multikultúrna výchova súčasťou Špecializačného vzdelávacieho programu pre asistentov učiteľa (od roku 2005 do roku 2010 – 408 absolventov).

Dôležitú úlohu v plnení úloh vyplývajúcich z plnenia NPVkJP malo aj **Rómske vzdelávacie centrum Prešov (ROCEPO)** ako integrálna súčasť MPC v Prešove, založené dňa 4.12.2001. ROCEPO sa podieľalo na realizácii vzdelávacích projektov v širokom spektre vzdelávacích aktivít pre PZ MŠ, ZŠ a špeciálnych ZŠ. V rámci projektu bola zabezpečená distribúcia materiálov, napr. pracovné materiály pre nultý ročník ZŠ - pracovný zošit Bučikani písanka, financovaných cez Phare projekt SK 002.01.01.0005. Každoročne od roku 2005, ROCEPO realizuje **Prieskum o postavení dieťaťa zo sociálne znevýhodneného prostredia** s cieľom spracovať a vyhodnotiť prieskumné zistenia týkajúce sa postavenia dieťaťa zo sociálne znevýhodneného prostredia v školskom systéme. (Viac na: <http://www.rocepo.sk>).

V roku **2005** v súvislosti so zavedením etickej výchovy na I. stupni ZŠ (od 1.9.2004) pristúpilo MPC ku vzdelávaniu PZ I. stupňa ZŠ. Záujem o vzdelávanie prejavilo **2 565** učiteľov. MPC Prešov pripravilo projekt priebežného vzdelávania Etická výchova na I. stupni ZŠ (**30** skupín, **1071** účastníkov, absolventov **154**).

Ďalšie aktivity:

- **Olympiáda ľudských práv** - MPC Prešov sa spolupodieľalo na organizovaní prvého kontaktného stretnutia koordinátorov Prešovského a Košického kraja Olympiády ľudských práv.
- **seminár Prečo sa učíme o holokauste**, ktorého cieľom bolo priblížiť účastníkom problematiku európskeho holokaustu Židov a genocídy Rómov v priebehu II. svetovej vojny. Účastníkmi boli učitelia zo 4 krajov – Banskobystrického, Žilinského, Košického, Prešovského a metodici MPC Banská Bystrica a MPC Prešov v celkovej počte **34**, ktorí budú participovať pri vzdelávaní pedagogických zamestnancov v danej problematike ako multiplikátori.

MPC Prešov bolo zapojené aj do projektu **Modelový Európsky parlament**, ktorého vyvrcholením bolo národné kolo v Bratislave.

V roku **2006** sa uskutočnilo jedno tematicky zamerané priebežné vzdelávanie Prečo sa učíme o holokauste (48 účastníkov). Od 1.9.2006 bolo MPC Prešov gestorom projektu **Pod'me spolu do školy** – koncept integrovaného vzdelávania rómskych žiakov, financovaný prostredníctvom rómskeho vzdelávacieho fondu (Roma educational fund).

V roku **2007** sa uskutočnil seminár s témou **Pozitívne ovplyvňovanie verejnej mienky majoritnej spoločnosti v záujme uľahčenia integrácie azylantov a migrantov do spoločnosti** (332 účastníkov).

Ďalšie aktivity:

- **aktívna participácia zamestnancov ROCEPA na projektoch: EDIF – Rómovia nielen na prvý pohľad; REF- Pod'me spolu do školy; REFINE** - Akademická úspešnosť rómskych detí Academic Success for Roma Children; **Škola druhej šance** – stredisko integrovaného vzdelávania. (Z dostupných zdrojov nie sú známe informácie o období realizácie projektov).

2) **Obdobie v rokoch 2008 a 2009**

V roku **2008** bolo uskutočnených viacero tematických podujatí k problematike LP, pričom ich celkový počet bol v roku **129**. Na podujatiach sa zúčastnilo **1805** účastníkov (MPC BA - **332**, MPC BA - **600**, MPC Prešov - **457**, MPC Trenčín - **146**, MPC Banská Bystrica - **270**). V roku **2009** bol celkový počet vzdelávacích aktivít cca **72** s počtom **592** vzdelávacích hodín. Na podujatiach sa zúčastnilo **1225** účastníkov v **23 odborných vzdelávaníach a podujatiach**.

Podujatia boli zamerané na nasledovnú problematiku: *Rodová rovnosť v škole a jej miesto vo vzdelávaní učiteľov, Rómsky holokaust, Marginalizované skupiny, Multikultúrna výchova, Multikultúrna trieda - Interkultúrne vzdelávanie na hodinách nemeckého jazyka, Problematika multikulturalizmu ako prierezovej témy ŠVP, Tolerancia a priateľstvo v kultúrne rôznorodom prostredí, Teoretické východiská problematiky ľudských práv, Náboženský extrémizmus (zneužívanie náboženského cítenia extrémistami), Implementácia NPV k LP v rezorte školstva (určené pre vedúcich pedagogických zamestnancov na zvyšovanie ich zručností uplatňovania LP a práv detí), Implementácia ľudskoprávných dokumentov do dokumentov školy, Ľudské práva v etickej výchove na I. a II. stupni ZŠ a SŠ, Dohovor o právach dieťaťa a jeho implementácia do učebných osnov pre I. stupeň ZŠ, Dohovor o právach dieťaťa a jeho implementácia do učebných osnov pre II. stupeň ZŠ, Učme deti svojim právam, Učme sa svojim právam, Integrácia detí cudzích štátnych príslušníkov do výchovno-vzdelávacieho procesu, Migranti, utečenci, žiadatelia o azyl a bezpečnosť v Európe, Stereotypy a predsudky vo výchove a vzdelávaní, Činnosť verejného ochrancu práv, Práva žien na rovnoprávnosť, Prosociálna výchova, Uplatňovanie zážitkových foriem do edukácie LP, Kompas ľudských práv.*

Ďalšie aktivity:

- realizácia semináru k **Olympiáde ľudských práv** a podieľanie sa na práci v komisiách na krajských kolách a celoštátnom kole,
- realizácia projektu **Modelový európsky parlament**,
- edukačný portál www.skolaplus.sk,
- webová stránka NOS venovaná ľudským právam (autor D. Ďurajková, v súčasnosti stránka nie je aktívna),
- participácia na realizácii testov **Celoslovenské testy k ľudským právam pre ZŠ a SŠ**, ktoré zadávala Štátna školská inšpekcia.

3) Obdobie od roku 2010 – 2014

MPC venovalo od roku 2010 pozornosť vzdelávaniu pedagogických a odborných zamestnancov (ďalej PZ a OZ) v oblasti zdokonaľovania spoločenských a občianskych kompetencií so zameraním na ľudské práva, diskrimináciu, intoleranciu, rodovú rovnosť, azyl, migráciu a xenofóbiu prostredníctvom AVP. Tie boli realizované prostredníctvom **3 regionálnych a 6 detašovaných pracovísk**. MPC od októbra 2009 implementuje národné projekty financované cez ESF, prostredníctvom operačného programu Vzdelávanie.

V súčasnosti implementuje MPC šesť národných projektov, ktoré sú zamerané aj na podporu vzdelávania v oblasti LP konkrétne:

1. **Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov** (ďalej NP PKR), ktorého cieľom je vytvoriť a zdokonaľovať efektívny systém kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ v súlade so zákonom č. 317/2009 o pedagogických a odborných zamestnancoch. (10/2009–10/2015),

2. **Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunití** (ďalej NP MRK), ktorého cieľom je skvalitniť vzdelávacie štandardy

marginalizovaných rómskych komunít prostredníctvom vzdelávania PZ a OZ, zdokonaľiť schopnosti pre ich ďalšie vzdelávanie a úspešnú inklúziu na trhu práce (10/2011– 8/2015),

3. **Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy** (ďalej NP MRK II), ktorého cieľom je skvalitniť profesijné kompetencie PZ a OZ podieľajúcich sa na edukácii detí pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunít a tým podporiť ich sociálnu inklúziu na predprimárnom stupni školskej sústavy (2/2013-11/2015),

4. **Aktivizujúce metódy vo výchove** (ďalej NP AMV), ktorého cieľom je prehĺbenie a zdokonaľovanie kompetencií PZ a OZ s dôrazom na schopnosti profesionálne využívať aktivizujúce metódy v dopravnej, etickej, mediálnej a zdravotnej výchove. (6/2013 –11/2015),

5. **Projekt inkluzívnej edukácie/PRINED**, ktorého cieľom je prostredníctvom zavedenia inkluzívneho modelu vzdelávania vytvoriť lepšie šance pre žiakov z marginalizovaných rómskych komunít na úspešné ukončenie základného vzdelania a pokračovanie vzdelávania na ďalších stupňoch škôl, a tým aj získavanie zručností potrebných na trhu práce. (5/2014– 11/2015).

6. **Nové trendy vzdelávania učiteľov anglického jazyka na základných školách**, ktorý je zameraný na zvýšenie kvality vyučovania anglického jazyka na základných školách v SR vrátane Bratislavského kraja (11/2014 – 11/2015).

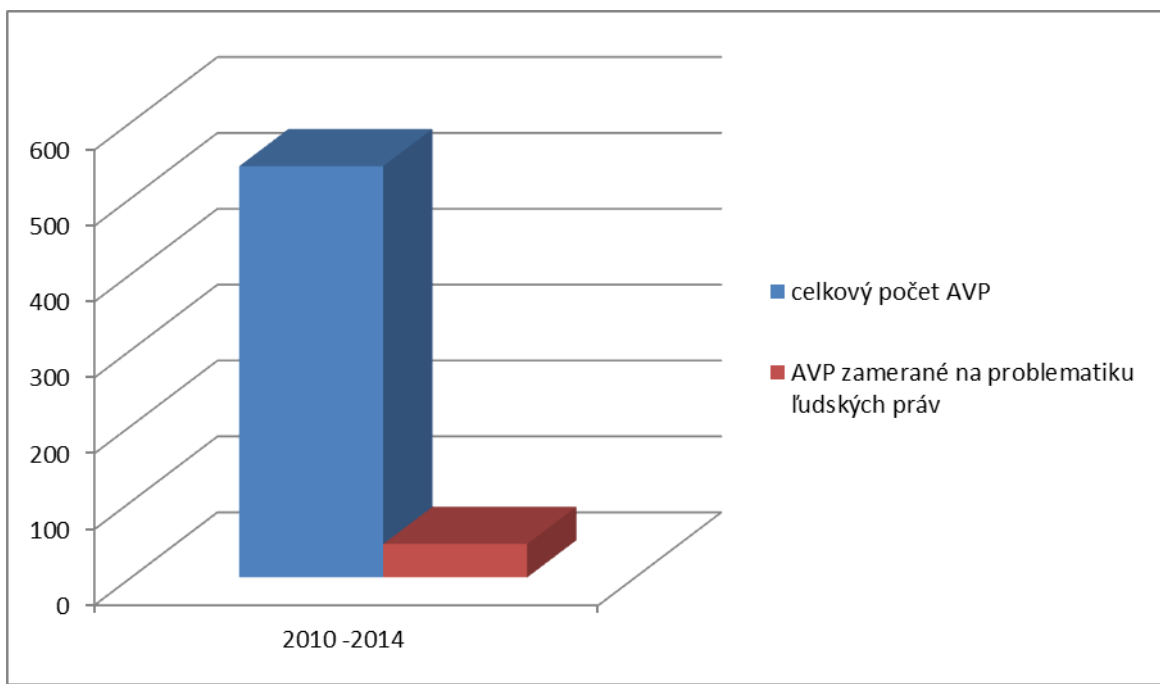
Národný projekt **Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť celoživotného vzdelávania** (ďalej NP MAT), ktorého cieľom bolo implementovať reformu vzdelávania v materských školách a zdokonaľiť efektívny systém kontinuálneho vzdelávania pre učiteľov MŠ a ktorý skončil v septembri 2014 (5/2009 – 9/2014), je v súčasnosti v stave napĺňania ukazovateľov trvalej udržateľnosti projektu.

Od roku **2010** sa vzdeláva prostredníctvom AVP, čo zmenilo charakter vzdelávacích aktivít, v súčasnosti je ku **dňu 12.3.2015** akreditovaných **555** vzdelávacích programov (ďalej VP). Realizácia vzdelávacích aktivít bola v rokoch 2010 – 2014 financovaná hlavne implementáciou NP PKR v nižšie uvedených programoch:

Celkový počet AVP od roku 2010 do roku 2014

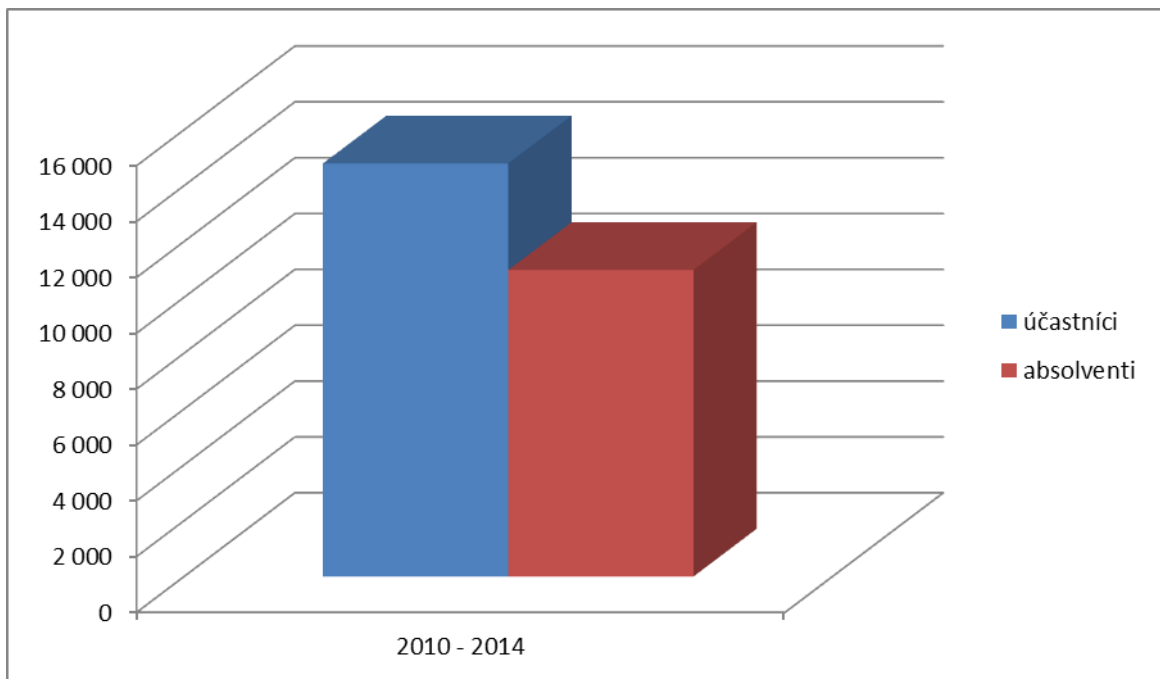
Vzdelávacie aktivity MPC týkajúce sa ľudských práv, boli od roku **2010** do roku **2014** realizované cez národný projekt „Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov (ďalej NP PKR)“ a v národnom projekte „Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít“ (ďalej NP MRK). V Analýze akreditovaných vzdelávacích programov v oblasti ľudských práv v prvom štvrtroku 2015 (danej Analýza) sa zameriame prioritne na vzdelávacie aktivity realizované v NP PKR.

Z celkového počtu **542** akreditovaných vzdelávacích programov (ďalej AVP), bolo ku dňu **31.12. 2014** akreditovaných **44** VP zameraných na problematiku ľudských práv.

Z počtu **44 AVP** bolo realizované od roku **2010 do roku 2014** vzdelávanie v **27 AVP**, v ktorých bolo odovzdelávaných spolu účastníkov **14 794** a počet absolventov **10 976**. 12 137 účastníkov cez NP PKR + 2 657 NP MRK; 9 022 počet absolventov cez NP PKR + 1 957 NP MRK.

Graf č. 1 – celkový počet účastníkov a absolventov AVP zameraných na problematiku EP za roky 2010 – 2014.

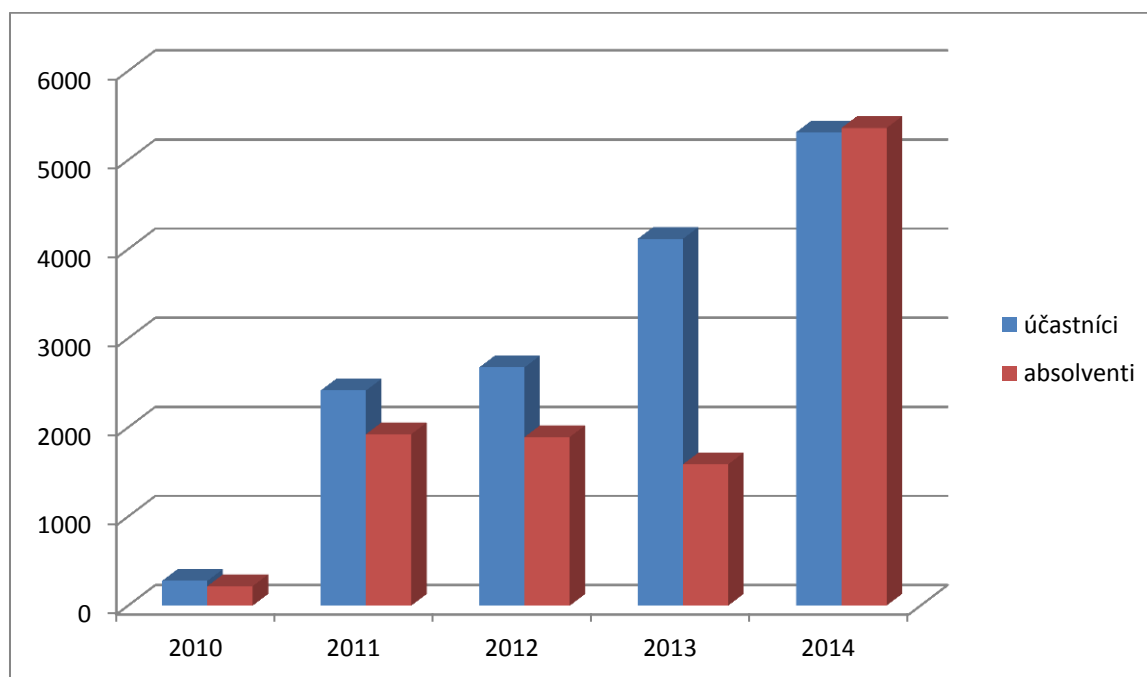
V **13 AVP** zameraných na problematiku ľudských práv sa do roku 2014 vzdelávanie nere realizovalo. Súčasťou počtu **44 AVP** sú aj v **4 AVP** realizované v rámci NP MRK.

Tabuľka č. 1 - aktivity týkajúce sa ľudských práv po jednotlivých rokoch.

rok	počet AVP v ktorých boli realizované vzdelávania	účastníci	absolventi
2010	9	278	219
2011	16	2 414	1 924
2012	15	2 674	1 892
2013	26	4 116	1 585
2014	28	5 312	5 359

Pozn.: Každý rok sa vzdelávalo v AVP z predchádzajúcich rokov a aj v nových AVP.

Graf č. 2 – nárast počtu účastníkov a absolventov v AVP zameraných na ľudské práva od roku 2010 - 2014 za jednotlivé roky.

Z vyššie uvedeného grafu vyplýva, že v roku 2014 postupne narástol počet pedagogických a odborných zamestnancov(d'alej PZ a OZ), ktorý sa zúčastnili vzdelávania v predmetných programoch. Vzdelávať v AVP cez NP PKR možno do októbra 2015, kvôli eliminácii rizika neoprávnených výdavkov na tvorbu VP, kedy končí NP PKR, je potrebné prioritne otvoriť AVP v ktorých zatiaľ neprebehlo vzdelávanie t.j. tzv. nulové, a to na základe úloh z projektových porád a porád pedagogického úseku MPC. Za realizáciu sú zodpovední riaditelia regionálnych pracovísk a ich pedagogickí zástupcovia.

Situácia sa mení každý týždeň. Z 13tich nulových AVP v roku 2014, bol 1 AVP cez NP MRK. Aby sa v roku 2015 predišlo neoprávneným výdavkom, začalo sa vzdelávať vo zvyšných 12 AVP cez NP PKR. Vzhľadom k uvedenému predpokladáme, že v roku 2015 sa zvýši počet účastníkov a absolventov AVP zameraných na problematiku ľudských práv. Zatiaľ ostali neotvorené 4 AVP, v ktorých sa začne vzdelávať v apríli 2015 a 2 AVP, v ktorých vzdelávanie zatiaľ plánované nie je, alebo PZ a OZ neprejavili o vzdelávanie záujem. **V roku 2015 ostávajú k problematike ľudských práv neotvorené len 2 AVP.**

AVP s dôrazom na témy týkajúce sa oblasti ľudských práv

Zhrnutie

17 AVP je zameraných na posilňovanie úlohy celoživotného vzdelávania pri dodržiavaní ľudských práv a demokracie a podpore tolerancie a rešpektovania iných národov a kultúr. **22 AVP** (z toho 4 AVP sú cez NP MRK) je zameraných na sociálne začlenenie/inklúziu a multikulturalizmus. Globálnym (rozvojovým) vzdelávaním sa zaoberajú **2 AVP**. **2 AVP** sú zamerané na rodovo citlivú pedagogiku vo vzdelávaní a odbornej príprave vrátane integrácie migrujúcich osôb. **1 AVP** na implementáciu štátneho jazyka pre deti cudzincov. Počty AVP sú uvedené vrátane nulových, tzn. takých v ktorých sa vzdelávanie nerealizovalo.

1. Dodržiavanie ľudských práv, demokracie a podpora tolerancie a rešpektovanie iných národov a kultúr

Celkový počet účastníkov AVP zameraných na Ľudské práva bol v rokoch **2010 - 2014** spolu **4 026** a počet absolventov **3 090**. V súvislosti s implementáciou tém súvisiacich s problematiku ľudských práv a občianskych práv, práv dieťaťa, demokracie, spoločenských a občianskych kompetencií a vytváraním vedomia európskeho občianstva bolo v roku **2010** v MPC akreditovaných **7 VP**; **2011 - 2 VP**; **2012 – 3 VP**; **2013 – 2 VP**; **2014 – 3 VP**, spolu od roku **2010** do roku **2014 – 17 AVP**. **Z celkového počtu 17 AVP sa vzdelávalo v období od roku 2010 – 2014 len v 9 AVP**. Počet účastníkov a absolventov uvádzame ďalej nasledovným spôsobom: účastníci/absolventi.

V roku **2010** bolo uskutočnené vzdelávanie v **4 AVP, 128/103**. V roku **2011** bolo uskutočnené vzdelávanie v **6 AVP, 1 211/989**. V roku **2012** bolo uskutočnené vzdelávanie v **4 AVP, 1 194/912**. V roku **2013** bolo uskutočnené vzdelávanie v **4 AVP, 901/593**. V roku **2014** bolo uskutočnené vzdelávanie v **9 AVP, 592/493**.

- Od roku 2015 sa začalo realizovať vzdelávanie v štyroch AVP a to konkrétne: Občianske právo (0455/2011 – KV), **vzdelávanie sa realizuje od februára 2015**; Inovácia obsahu občianskej náuky na stredných školách prostredníctvom elearningu (0583/2011 – KV), **vzdelávanie sa realizuje od marca 2015**; Ľudské práva a ich zážitková implementácia na prvom stupni základnej školy (1389/2014 – KV); **vzdelávanie sa realizuje od marca 2015**; Mediačné zručnosti - Mediácia v školskej praxi (1412/2014 – KV), ukončený 27.2.2015.

Zatiaľ nulové AVP máme **3 AVP** a to konkrétne:

- **Občianska náuka v školskom vzdelávacom programe - ISCED 3 A (0170/2010 – KV, vzdelávanie prebehne 30. 4. 2015, cez pracovisko Prešov;**
- **Občianska náuka v školskom vzdelávacom programe - ISCED 2 (0839/2012 – KV), plánované na realizáciu cez RP MPC Prešov - apríl/máj 2015**
- **Rozvoj kompetencií k demokratickému občianstvu na základných školách a stredných školách (1321/2013 – KV), plánované na realizáciu cez RP MPC Prešov - apríl/máj 2015 (zatiaľ nulový program).**

2. Sociálne začlenené/inklúzia a multikulturalizmus

V súvislosti s implementáciou tém súvisiacich s problematikou týkajúcou sa stereotypov a predsudkov, xenofóbiou, rasizmom, intoleranciou, kultúrnou identitou, kultúrnymi a náboženskými rozdielmi bolo v roku **2010** akreditovaných **9 VP**; v **roku 2011 – 3 VP, 2012 – 6 VP; 2013 – 3VP**, spolu **od roku 2010 do roku 2014 – 21 AVP**.

V roku **2010** bolo uskutočnené vzdelávanie v **5 AVP, 150/118**. V roku **2011** v **9 AVP, 1 179/ 917**. V roku **2012** v **9 AVP, 1 402/942**. V roku **2013** v **16 AVP, 2 256/ 873**. V roku **2014** boli uskutočnené vzdelávania v **14 AVP**, t.j. spolu **2 433/2 497**. Spolu od roku **2010 do roku 2014** t.j. **7 663/5 572**.

V jednom AVP, konkrétne **Aktuálne prístupy a inovácie výučby žiakov z marginalizovaných rómskych komunít (1 044/2 013 - KV)**, zatiaľ nie je plánované vzdelávanie a to vzhľadom k tomu, že problematiku týkajúcu sa marginalizovaných rómskych komunít zastrešujú momentálne tri národné projekty MPC, ktoré svojimi aktivitami pokrývajú záujem PZ a OZ o tieto vzdelávacie aktivity.

3. Rodová rovnosť

V roku **2010** bol akreditovaný **1 AVP** k problematike rodovej rovnosti, vzdelávanie v predmetnom AVP sa rozbehlo až v roku **2011**. OD roku 2014 je akreditovaný 1 nový VP, avšak vzdelávanie v tomto programe je v procese príprav. Počet účastníkov a absolventov AVP zameraných na Rodovú rovnosť je nasledovný: za rok **2011 – 24/18**; za rok **2012 –**

43/30; za rok 2013 – 90/68; za rok 2014 – 7/7, t.j. spolu od roku 2011 do roku 2014 – 164/123.

Nulové programy

1 VP akreditovaný v roku 2014 s názvom Rodovo citlivá výchova (1382/2014 – KV), vidujeme aj v roku 2015 ako nulový. Napriek tomu, že oslovenie išlo na školy, PZ a OZ neprejavili záujem o toto vzdelávanie.

4. Globálne (rozvojové) vzdelávanie

V súvislosti s implementáciou rozvojových tém, humanitárnej pomoci, problémov súčasného sveta (chudoba a nerovnosť, zdravie (HIV/AIDS, podvýživa, obezita, konflikty vo svete) do výchovno-vzdelávacieho procesu v slovenskom školskom systéme boli v MPC akreditované **2 VP** (v roku 2010 a v roku 2012). Počet účastníkov a absolventov AVP zameraných na Globálne (rozvojové) vzdelávanie je nasledovný: za rok **2012 – 35/12**; za rok **2013** spolu – **95/71**; za rok **2014 – 154/154**. Celkovo bolo **od roku 2012 do 2014** v programoch zameraných na Globálne (rozvojové) vzdelávanie **vyvzdelávaných 284/237**. **Neevidujeme nulové programy realizované cez NP PKR, zamerané na predmetnú problematiku.**

5. Integrácia a vzdelávanie detí cudzincov

Od roku 2014 má MPC akreditovaný **1 AVP** špecificky zameraný na výučbu slovenského jazyka ako cudzieho jazyka, a to Implementácia štátneho jazyka pre deti cudzincov do edukačného procesu základnej a strednej školy (1425/2014-KV), plánované na realizáciu cez RP Bratislava – máj 2015.

Záver

Z vyššie uvedených výsledkov vyplýva, že počet účastníkov a absolventov AVP zameraných na problematiku ľudských práv v roku 2014 postupne narástol (z 5 312 na 5 359) a tento trend v roku 2015 pokračuje. Z pôvodného počtu **12 AVP**, v ktorých sme neevidovali účastníkov (cez NP PKR), **13 AVP** vrátane NP MRK v roku 2014, ostávajú v roku 2015 neotvorené len **2 AVP, čo je z celkovej ponuky MPC malé percento.**

6. Národné projekty zamerané na problematiku marginalizovanej rómskej komunity

MPC v súčasnosti realizuje tri národné projekty špecificky zamerané na marginalizované rómske komunity NP MRK, NP MRK II a PRINED. Filozofiou projektov je začlenenie čo najvyššieho počtu detí z marginalizovaných rómskych komunít do škôl, cez aktívnu osvetu rodičov a snahu zlepšiť ich pripravenosť pre vstup na primárny stupeň vzdelávania, úspešné ukončenie základného vzdelania a vytvorenie lepších šancí pre žiakov z marginalizovaných

rómskych komunít na zručností potrebné na trhu práce. Rozvoj komunikačných kompetencií a podpora ovládania štátneho jazyka a jeho používanie je prioritou nevyhnutnou na integráciu marginalizovaných rómskych komunít do majoritnej spoločnosti a ich úspešné zaškolenie a následne aj úspešnosť na pracovnom trhu.

V rámci NP MRK boli v roku 2013 a 2014 akreditované a realizujú sa **3 VP špecificky zamerané na skvalitnenie spolupráce so žiakmi a rodičmi detí z marginalizovaných rómskych komunít**, a to: Pedagogický asistent v inkluzívnej škole a jeho práca so žiakmi z marginalizovaných rómskych komunít (1008/2012 - KV), počet účastníkov tohto programu bol v roku **2013 – 31/0**; v roku **2014 – 122/61**. AVP Spolupráca rodiny z marginalizovaných rómskych komunít a školy v edukačnom procese (1009/2012 - KV) počet účastníkov tohto programu bol v roku **2013 – 511/0**; v roku **2014 – 1513/1481**. AVP Multikultúrna výchova v inkluzívnej edukácii (1010/2012 - KV) počet účastníkov tohto programu bol v roku **2013 – 232/0***; v roku **2014 – 248/441**. Celkovo bolo v týchto programoch odzvedelávaných v roku **2013 spolu 774/0**; v roku **2014 spolu 1883/1983**, t.j. spolu za obidva roky **2657/1983**.

Pozn.*0 počet absolventov znamená, že účastníci vzdelávania prechádzajú z jedného roka do druhého

- 7. Internetová doména www.bezpre.sk – Bezpečnosť, prevencia a zdravie v školách**, ponúka platformu na uvádzanie príkladov dobrej praxe v prevencii rizikového správania, prevencii nežiaducich sociálno-patologických javov (vrátane problematiky extrémizmu a látkových a nelátkových závislosti) a podpore bezpečnosti v školách.

V rokoch 2010 až 2014 evidujeme nižšie uvedených **7 seminárov** s predmetnou problematikou:

Náboženský extrémizmus (2010), Multikultúrna výchova (18 účastníkov, 2010), Inovácie vo vyučovaní ľudských práv Orálna história vo vyučovaní humanitných predmetov. Využitie videozáznamov ľudí, ktorí prežili holokaust vo vzdelávacom procese (38 účastníkov, 2010), Ľudské práva v školskej praxi, Výchova k tolerancii a rasovej znášanlivosti. Sociálna práca s dysfunkčnou rodinou. Rómska rodinná výchova (24 účastníkov, 2010), Elektronické šikanovanie ako forma násilia (24 účastníkov, 2010), Hranice v Európe (26 účastníkov, 2012), Interaktívne formy vo vyučovaní ľudských práv (22 účastníkov, 2014).

Poznámky

- Údaje za rok 2013 a 2014 sú uvedené vrátane NP MRK.
- Do počtu absolventov v roku 2014 sú zahrnutí aj absolventi, ktorí sa zúčastnili vzdelávaní v roku 2013. Z uvedeného dôvodu je počet absolventov v roku 2014 vyšší ako počet účastníkov vzdelávania.
- Prehľad realizovaných vzdelávacích programoch od roku 2010 do roku 2014, ktoré boli obsahovo zamerané na spomínanú problematiku, sú uvedené v tabuľke v prílohe v nasledovnej štruktúre: názov AVP, číslo akreditácie, počty účastníkov, počty absolventov za jednotlivé roky.
- Počty účastníkov sú uvedené podľa monitorovacích tabuliek NP PKR od roku 2010 - 2014, zdroj: Zber o počtoch uchádzačov, účastníkov a absolventov vzdelávacích aktivít NP PKR.

8. Edičná činnosť

V roku **2005** boli na k danej problematike v MPC publikovaných **14** učebných zdrojov a publikácií, v roku **2006 - 30**, v roku **2007 – 21**, v roku **2008 – 21**, v roku **2009 –2**, v roku **2010 – 1**, v roku **2011 – 3**, 2012 – **4**, 2013 – **10**, 2014 – **2** (viď Príloha – Prehľad publikačnej činnosť z oblasti ľudských práv za obdobie 2005 – 2014)

9. Opatrenia:

Aj naďalej implementovať problematiku ľudských práv do odborných aktivít MPC v súlade so strategickými dokumentmi a to dohovorom Rady Európy, Chartou základných práv Európskej únie, Chartou OSN (Charter of the United Nations a UN Charter), Medzinárodným paktom o ľudských právach, Všeobecnou deklaráciou ľudských práv a iné. Pri implementácii využiť možnosti spolupráce s mimovládnyimi organizáciami.

Návrh úloh na rok 2015 v pôsobnosti MPC

- zrealizovať vzdelávania v akreditovaných programoch MPC s problematikou týkajúcich sa ľudských práv, v ktorých vzdelávanie zatiaľ nebolo zrealizované, a to konkrétne: Aktuálne prístupy a inovácie výučby žiakov z marginalizovaných rómskych komún (1044/2013 - KV), Rodovo citlivá výchova (1382/2014 – KV), Z: tvorcovia jednotlivých AVP, garanti AVP, pracoviská MPC,
- vytvoriť vzdelávací program zameraný na problematiku extrémizmu a nacionalizmu v nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 379/2011, ktorým vláda schválila Koncepciu boja proti extrémizmu na roky 2011- 2014 a ich prevencie v edukačnom procese,
- pripraviť tematické metodické dni zamerané na problematiku extrémizmu a nacionalizmu, globálneho vzdelávania a na kultiváciu občianskych a sociálnych kompetencií,
- skvalitniť spoluprácu a zrealizovať interné vzdelávanie PZ a OZ v spolupráci s neziskovými organizáciami zaoberajúcimi sa problematikou ľudských práva inými priamoriadenými organizáciami MŠVVaŠ SR,
- v spolupráci s RP MPC Prešov - ROCEPO aktualizovať každý mesiac obsahy na webovej stránke www.bezpre.sk, ktorá ponúka platformu na uvádzanie príkladov dobrej praxe v prevencii rizikového správania, prevencii nežiaducich sociálno-patologických javov a podpore bezpečnosti v školách.
- prostredníctvom národného projektu MPC Aktivizujúce metódy vo výchove skvalitniť vzdelávania PZ a OZ v oblasti výchovy a ich význam pre formovanie hodnotového systému, s dôrazom na oblasť mediálnej gramotnosti a etickú výchovu,
- pripraviť projektové zámery NP zamerané na problematiku inklúzie a marginalizované rómske komunity,
- realizovať kluby asistentov a učiteľov zamerané na spoluprácu učiteľov a asistentov.

Zodpovední: OPČ GR MPC a pedagogický zástupcovia DP a RP MPC a učitelia pre kontinuálne vzdelávanie pre občiansku výchovu, občiansku náuku a náuku o spoločnosti,

Zdroje

- Výročné správy MPC Bratislavského kraja v Bratislave, MPC Bratislava, MPC Banská Bystrica, MPC Trenčín, MPC Prešov za rok 2005, 2006, 2007, 2008.
- Výročné správy MPC 2009 – 2014;
- Národný plán výchovy k ľudským právam na roky 2005 – 2014. 2005, ŠPÚ.
- Archívne dokumenty jednotlivých zamestnancov MPC.